

Lupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

16. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ LUPČA

číslo 2 | marec 2014

Aktuálne v obci

Pravidlá
pri zbere

3

Obec a spoločnosť

90 rokov SČK
v Slovenskej Ľupči

6

Život a kultúra

Úspechy
MŠ

8

Zaujímavosti

Vyvieranica

12

Priestor
pre spolky
Záhradkári

15

Marec – Mesiac knihy

História Mesiaca knihy sa začala písať v roku 1955. V začiatkoch bol zdroj tohto kultúrneho projektu spolitizovaný, zameraný predovšetkým na vybrané skupiny obyvateľov, u ktorých bolo možné „predpokladať ideologický rast“. Mládež, poľnohospodári a robotníci mali byť preverení na uvedomelých, socialistickému zriadeniu oddaných súdruhov.

Mesiac knihy a internetu V roku 1989 prišla „zamatová“ revolúcia a s ňou aj mnoho zmien. Mesiac knihy prestal byť akciou oficiálne riadenou z ministerstva a postupne takmer zanikol. Na jeho miesto nastúpil napr. Týždeň knižníc. S nástupom vizuálnych a elektronických médií prišla tlačaná kniha o svoje výsadné postavenie, čo sa prejavilo okrem iného aj na premenovaní Mesiaca knihy na Mesiac knihy a internetu.

Zaujímavé fakty o knihe:

Pôvod slova kniha

Pôvod z latinského slova pre knihu Liber pochádza od Rimanov, ktorí používali tenkú vrstvu „liber“, ktorá sa nachádza medzi kôrou a drevom stromu. Anglické slovo „book“ pochádza z dánskeho slova pre knihy „bog“, čo znamená breza. Prví ľudia v Dánsku písali práve na brezovú kôru.

Cenné knihy

Vzácné prvé vydanie Alenky v ríši divov od Lewisa Carrolla bolo vydražené za 1,5 milióna dolárov na aukcii v New Yorku a stala sa tak najdrahšou detskou knihou v histórii.

Najväčšia kniha – Ku Tho Daw Phayar

Kompletná budhistická biblia (alebo budhistické biblie) boli vyryté do 729 bielych mramorových tabúl a sú považované Mjanmarskými budhistami za ortodoxné texty. Tabule sú postavené do štvorca, pričom každý je chránený malým chrámom.

Najväčšia knižnica na svete

Knižnica kongresu, Washington DC, USA obsahuje 28 miliónov kníh a má 532 kilometrov regálov. Ak by ste išli cca 50 km za hodinu v aute, trvalo by vám takmer 8 hodín prejsť všetky, a to bez prestávky. Britská knižnica v Londýne je druhá najväčšia, obsahuje viac ako 18 miliónov kníh.

Najväčšie knihkupectvo

Barnes a Noble knihkupectvo, New York City, USA. Má 20,71 km regálov a zaberá plochu 14 330 m².

Najpredávanejší autori všetkých čias

Táto pocta patrí Agathe Christie, autorke detekčných príbehov. Od roku 1920 sa predalo vyše mi-

liardy výtlačkov jej kníh v anglickom jazyku a o ďalšiu miliardu viac v 45 cudzích jazykoch. Viac sa predalo už iba Biblie a kníh od Williama Shakespeara.

Slovenské naj

Najstaršia rukou písaná latinská kniha na Slovensku je Nitriansky kódex z prelomu 11. a 12. storočia.

Jednou z prvých kníhtlačiarň na Slovensku bola Dadanova tlačiareň v Žiline. Fungovala od roku 1665 a Ján Dadan sa tak stal prvým známym tlačiarom v Žiline.

Prvý preklad Biblie na Slovensku do vtedajšej slovenčiny vznikol v Červenom Kláštore v Pieninách na východnom Slovensku. Mních Romuald Hadbavný na ňom pracoval od roku 1744.

Prvým slovenským románom je René mládenca príhodi a skúsenosti od Jozefa Ignáca Bajzu. Kniha vyšla v roku 1783 v Bratislave.

Prvú slovenskú verejnú knižnicu otvorili v roku 1829 v Liptovskom Svätom Mikuláši.

Prvé slovenské knihkupectvo založil v roku 1856 v Banskej Bystrici kníhkupec a vydavateľ Eugen Krčméry. Najstaršou a najväčšou knižnicou na Slovensku je Univerzitná knižnica v Bratislave. V súčasnosti jej knižničný fond predstavuje viac ako 2,3 milióna knižničných jednotiek.

Najstaršia slovenská kniha

Je ňou Bardejovský katechizmus z roku 1581, historicky najstaršiu knihu na území Slovenska, vydanú v domácej spisovnej reči – slovakizovanej češtine, vydala Slovenská národná knižnica.

Predstavuje priekopnícku sondou do výskumu kultúrnych dejín Slovenska. Bardejovský katechizmus vytlačil ako jediné slovenské vydanie medzi mnohými latinskými, nemeckými a niekoľkými maďarskými významnými tlačiar Dávid Gutgesell v Bardejove. Preto nesie pomenovanie „bardejovský“. Napriek dobe internetu, čítačiek elektronických kníh a pod. knihu v klasickej papierovej podobe, jej vôňu a šuchot strán nič nenahradí....

Zdroj: internet,
spracovala ED

7 tipov, ako vybrať dobrú knihu na čítanie:

1. Pozrite sa na obal. Prečítajte si názov a pozrite sa na titulnú ilustráciu.
2. Prečítajte si prvú stránku a použite pravidlo piatich prstov: ak je na tejto prvej strane päť alebo viac slov, ktoré nepoznáte alebo nedokážete prečítať, kniha pravdepodobne nie je pre vás.
3. Prečítajte si ďalšie knihy od vášho osvedčeného autora.
4. Prečítajte si ďalšiu knihu z problematiky, ktorá vás zaujíma.
5. Spýtajte sa niekoho, komu dôverujete, na jeho odporúčania.
6. Pozrite sa na veľkosť knihy (aby sa vám dobre držala, nebola ťažká,...).
7. Poobzerajte sa po dome. Na dobré knihy často ticho sadá prach vo vašom vlastnom dome. Možno ste zabudli na jednu knihu, ktorú ste dostali vlni na Vianoce alebo niekto, kto žije s vami, má pár dobrých kníh...

O triedení odpadu Štiepka

Na stránkach Lupčianskych zvestí sa o separovanom zbere v našej obci písalo už niekoľkokrát. Na vývoz triedeného odpadu sme dostali viacero otázok. Naši spoluobčania si všimli, že firma, ktorá zabezpečuje zber a vývoz triedeného odpadu, zbiera plasty a papier do jedného auta. Oslovili sme preto kompetentných – firmu Brantner a ich stanovisko zverejňujeme.

Vec: Zber triedeného odpadu pre obec Slovenská Lupča

Vážený pán starosta, naša spoločnosť Brantner Gemer, s. r. o. Vás na základe dopytov občanov Vašej obce chce informovať o povinnosti obcí separovať a ktoré komodity z komunálneho odpadu je potrebné separovať, aby Vaša obec mala ten najnižší zákonný poplatok za zneškodnenie komunálneho odpadu skládkovaním.

Zákonný poplatok za zneškodnenie komunálneho odpadu skládkovaním sa riadi podľa

„Prehľadu ustanovení zákona č. 434/2013 Z. z.“, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov. Výška zákonného poplatku závisí od počtu vytriedených zložiek z komunálneho odpadu. Viď priloženú tabuľku.

1. 20 01 01 papier a lepenka
2. 20 01 02 sklo
3. 20 01 39 plasty
4. 20 01 40 kovy
5. 20 02 01 biologicky rozložiteľný odpad

Spoločnosť Brantner Gemer, s. r. o. na základe týchto skutočností v spolupráci s obcou Slovenská Lupča vytvorila všetky podmienky na realizáciu separácie týchto položiek.

Na otázku niektorých Vašich občanov, či má zmysel separovať, keď sa spolu do jedného zberového vozidla zbierajú plasty a papier? Zber plastov a papiera z 1 100 l nádob sa realizuje spoločne jedným zberovým autom z efektívnych dôvodov. Vybierané plasty a papier sa po zbere následne vytriedia na triačnej linke v Rimavskej Sobote. Je to veľmi jednoduchý proces, pri ktorom sa veľmi ľahko mechanicky papier a lepenka oddelia od plastov.

Súčastou mesačnej faktúry za vyzbierané množstvo odpadov je aj aktuálny prehľad vyzbieraných množstiev vytriedených komodít podľa katalógových čísel a následne Vám tieto množstvá evidujeme do ročného hlásenia o vyprodukovaných odpadoch. Na vyseparované množstvo Vám vypracujeme žiadosť na Recyklačný fond, aby ste si mohli uplatniť peniaze za vyseparované komodity.

Drevo ako palivo bolo využívané už odpradáva. S nástupom moderných technológií sa zvýšila efektivita jeho využitia. Jedným zo spôsobov je spracovanie dreva na biopalivo vo forme drevnej štiepky. Táto technológia využíva drevo a drevné odpady pri jeho spracovávaní do najmenšieho kusa. Drevná štiepka je úplne prírodný, 100% obnoviteľný zdroj energie. Pretože pri jej výrobe nie je potrebná pridaná energia, napr. na sušenie či lisovanie, ide zároveň o veľmi lacné pevné biopalivo. Drevná štiepka sa v suchom stave

vyznačuje dobrou výhrevnosťou, ktorá sa dá prirovnať k hnedému uhlíu.

Uskladnené konáre v našej obci sme sa rozhodli ďalej využiť. Po zoštiepkovaní ich použijeme ako prírodné hnojivo popod stromy, kríky pri úpravách parkov a črepníkov. S využitím rátame aj na pietnych miestach cintorína na hrobch partizánov.

Ďakujeme Ing. Petrovi Lakomčíkovi za sprostredkovanie štiepkovača.

Zdroj: internet+ eg
Foto: eg

Položka odpadov/rok	2014	2015	2016 a nasl. roky zvýš. o infl.
Komunálne odpady po vytriedení menej ako štyroch zložiek ³⁾	9,96	9,96	9,96
Komunálne odpady po vytriedení štyroch zložiek ³⁾	5,98	5,98	5,98
Komunálne odpady po vytriedení piatich zložiek ⁴⁾	4,98	4,98	4,98

Obec má povinnosť separovať nasledovných päť zložiek:

Ing. Ján Sisík, konateľ
Ing. Ladislav Bartakovič,
prokurista spoločnosti

Pravidlá pri zbere a uskladnení nadrozmerného, drobného stavebného a biologického odpadu v obci Slovenská Ľupča

1. Obec Slovenská Ľupča podľa Zákona o obecnom zriadení a zákona o odpadoch zriadila miesto pre uloženie veľkokapacitných kontajnerov pre zber a uskladnenie nadrozmerného, drobného stavebného a biologického odpadu. Kontajnery sú umiestnené na časti pozemku parc.č. C KN 83 v k.ú. Slovenská Ľupča, pri Základnej škole Sama Cambela na Školskej ulici, ktorý je zapísaný na LV 1052.

2. Do kontajnerov na zbernom mieste je možné doniesť nadrozmerný, drobný stavebný a biologický odpad.

3. V stanovenom čase t.j. 2x/rok je možnosť doniesť do zberného miesta elektroodpad, ako sú: počítače, televízory, kuchynské spotrebiče, mrazničky, chladničky, nabíjačky a pod. V stanovenom čase 1x/rok je možnosť do zberného miesta doniesť nebezpečný odpad: staré farby, oleje, auto batérie, žiarivky, batérie, pneumatiky a pod.

4. O termíne zberu elektroodpadu a nebezpečného odpadu budú občania informovaní na www.slovenskalupca.sk a prostredníctvom miestneho rozhlasu.

5. Zberné miesto je otvorené v termíne od 10.3. - 9.12. V mimoriadnych prípadoch je možné vývoz odpadu dohodnúť v kancelárii správcu majetku obce minimálne jeden deň dopredu.

6. Otváracie hodiny: Streda od 13.00 hod - 18:00

hod., sobota od 9:00 hod. - 12:00 hod.

7. V prípade uzavretia zberného miesta z technických príčin (plné kontajnery) budú občania vyzoomením prostredníctvom obecného rozhlasu a vyveseného oznamu na bráne.

8. Pri odovzdaní odpadu platia tieto pravidlá:

- nadrozmerný odpad - nábytok, drevené rámy bez sklenej výplne, koberce atď. Nábytok je potrebné odovzdať na zbernom mieste v demontáži,
- drobný stavebný odpad,
- odpad zo stavebných úprav, udržiavacích a rekonštrukčných prác je možné vyvieť do zberného miesta maximálne do 1m³ ročne. Jednotlivé kusy nesmú presiahnuť hmotnosť 15 kg. Betónová suť nesmie obsahovať nebezpečný odpad ako azbestová krytina, azbestové kanalizačné rúry,
- biologicky odpad - listie, odpad zo záhrad nesmie byť zabalený vo vreciach, konáre zo stromov a kríkov musia byť skrátené.

9. Do zberného miesta sa povoľuje dovieť odpad len občanom s trvalým pobytom v Slovenskej Ľupči.

10. Každý obyvateľ je povinný pred vstupom do zberného miesta preukázať sa dokladom totožnosti a zapísať svoje údaje do evidenčného zošita.

11. Za dodržiavanie pravidiel prevádzky zodpovedá obsluha zberného miesta.

12. Pri nerešpektovaní pokynov dozoru vykonávajúcich pracovníkoch nebude umožnené vstúpiť do zberného miesta.

13. Do zberného miesta nie je dovolené dovážať a ukladať odpad od firiem a právnických osôb.

14. Podľa VZN obce Slovenská Ľupča o ochrane verejného poriadku č.2/2013 §5, 1a sa zakazuje odhadzovať akýkoľvek odpad, smeti atď. mimo nádob na to určených a takýmto počínom znečisťovať verejné priestranstvá. Toto nariadenie platí aj na prehadzovanie odpadu ponad bránu zberného miesta.

Ing. Miroslav Macák, starosta obce

Dodatok:

Tieto pravidlá sme mailom poslali na konzultáciu poslancom nášho OZ dňa 12. 2. 2014. Na úradnej tabuli boli vyvesené od 12. 2. 2014 do 27. 2. 2014. Niektorí poslanci sa k nim vyjadrili ústne. Sú vyvesené aj na zbernom dvore a všetkým by malo byť jasné, že ich treba dodržiavať.

Vyvarujeme sa tak zbytočným nepríjemnostiam a nepravdivým informáciám, ktoré sa s obľubou šíria najmä prostredníctvom sociálnych sietí (napríklad v Slovenskej Ľupči na „populárnom facebooku“).

Správca majetku obce

Ako sme volili

1. kolo voľby prezidenta

Počet oprávnených voličov, zapísaných do zoznamu oprávnených voličov: **2622**

Počet oprávnených vo-

ličov, ktorým boli vydané obálky: **1212**

Počet odovzdaných obálok: **1212**

Počet platných hlasov, odovzdaných pre všetkých kandidátov: **1205**

Kandidát	Počet platných hlasov za obec	Podiel za obec v %
Gyula BÁRDOS	1	0,08
Jozef BEHÝL	7	0,58
Ján ČARNOGURSKÝ	11	0,91
Robert FICO	299	24,81
Viliam FISCHER	10	0,82
Pavol HRUŠOVSKÝ	18	1,49
Ján JURISTA	0	0,00
Andrej KISKA	279	23,15
Milan KŇAŽKO	175	14,52
Stanislav MARTINČKO	1	0,08
Milan MELNÍK	4	0,33
Helena MEZENSKÁ	113	9,37
Radoslav PROCHÁZKA	282	23,40
Jozef ŠIMKO	5	0,41

7,00 hod. – prvý volič v okrsku 3.

Do pozornosti občanom!

Druhé kolo voľby prezidenta SR sa bude konať dňa **29. 03. 2014.** Okrsky sa

nemenia a volebné miestnosti zostávajú rovnaké ako v prvom kole voľby.

Krátko z Obecného zastupiteľstva

Stručne zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Slovenskej Ľupči, ktoré sa konalo 11. marca 2014.

V kontrole uznesení z predchádzajúceho zastupiteľstva bola prednesená správa o opatrovateľskej službe, ktorú poskytuje obec Slovenská Ľupča pre svojich obyvateľov. V roku 2013 obec túto službu poskytla 21 občanom, poplatok za jednu hodinu je daný VZN č. 7/2010 a to 0,90 €/hod.

Ako to bude s parkovaním v obci?

Je vypracovaný návrh Všeobecne záväzného nariadenia O parkovaní a odstavení vozidiel na miestnych komunikáciách a verejných priestranstvách. Tento návrh je vyvesený na úradnej tabuli oproti obecnému úradu a na web stránke obce.

Poslanci sa zaoberali aj VZN o dočasnom obmedzení alebo zákaze užívania pitnej vody v čase nedostatku a o spôsobe náhradného zásobovania vodou a náhradného odvádzania odpadových vôd.

Správa o činnosti OPL, spol. s r.o., Slovenská Ľupča ukázala na veľmi dobré výsledky hospodárenia a obecné lesy prinášajú do obecného rozpočtu zisk.

Na rokovaní Obecného zastupiteľstva sa zúčastnili aj obyvatelia nových domov pod hradom – smer Lučatín, so žiadosťou o vybudovanie chodníka, osvetlenia a miestneho rozhlasu. Vďaka ich ústretovosti sa problém chýbajúceho a z hľadiska bezpečnosti potrebného chodníka pri ceste bude riešiť.

ED

Z činnosti DHZ v Slovenskej Ľupči 2013

Dobrovoľný hasičský zbor má 60 členov, z toho 16 žien a 12 mladých hasičov.

Z aktivít vyberáme: natieranie strechy hasične, oprava hasičskej techniky T 148, Š 706, PPS 12 a PS, polievanie trávnikov, umývanie cesty, čistenie tržnice, asistencia a pomoc pri kultúrnych podujatiach ako fašiangová zabíjačka, Turičný jarmok, asistenčné protipožiarne hliadky na Turičnom jarmoku, pri Anna bále, pri akcii Rodeo, asistencia pri podujatí v tenisovom centre, pri podujatí Ľupčianska vät'ra, vianočné trhy, vystúpeniach súborov v MKS a iné.

Z tohto prehľadu je jasné, že všetky tieto akcie si vyžadovali veľkú obetavosť od jednotlivých členov našej organizácie pri ich zabezpečovaní a realizácii.

Aby sme zvládli všetky tieto úlohy, bolo potrebné osloviť väčšiu časť členskej základne. Členovia pomoc neodmietli, pomohli, a preto im všetkým patrí srdečné poďakovanie.

Práca s mládežou

Patrí medzi dôležité úlohy v činnosti každej organizácie. Má dlhodobé tradície a patrí medzi tie oblasti, kde sa oplatí pracovať s mladými ľuďmi. Ono sa to vráti v podobe našich nástupcov a pokračovate-

lov. Môžeme konštatovať, že sa nám nepodarilo obnoviť hasičský krúžok Mladých hasičov. Dúfam, že sa nám v roku 2014 podarí nadviazať na dobré tradície a znovu činnosť tohto krúžku obnoviť.

V mesiaci máj naši členovia, zaradení do OHZ, absolvovali odbornú prípravu pre členov hasičských jednotiek, ktorá je potrebná v zmysle platnej legislatívy.

Priame zásahy pri požiaroch a pomoc občanom

Za hodnotiace obdobie sme sa podieľali na hasení pri 4 požiaroch:

- 10.08.2013 požiar na Hörke,
- 28.08.2013 požiar suchej trávy pod hradom,
- 08.09.2013 lesný požiar v Jablonke,
- 01.11.2013 požiar čečiny a kahancov na cintoríne.

Pri čerpaní vody a pretláčaní kanálov sme pomáhali viacerým našim občanom. V našej obci sa v roku 2013 vykonávali výkopové práce pre novú kanalizáciu a v nepriaznivom daždivom po-

časí bola cesta znečistená, pomáhali sme ju v štyroch prípadoch vyčistiť, aby neboli tieto práce zastavené.

Dovoľte mi poďakovať sa za rok 2013 všetkým funkcionárom a členom DHZ za prácu v oblasti výcviku a školenia, preventívnej činnosti a kultúrno-spoločenských podujatí, ako aj mladým hasičom za dosiahnuté výsledky.

Chcel by som poďakovať aj obecnému úradu za pomoc pri zabezpečovaní chodu nášho zboru, sponzorom, ktorí nám poskytli nezištnú pomoc, fi CONFAL, že aj v čase hospodárskej krízy nám poskytli finančnú pomoc. Taktiež by som chcel poďakovať dlhoročnému sponzorovi pánu Petrovi Moravčíkovi a fi OBALOTAVA za každoročné zabezpečenie našich hasičských kalendárov. Chcem sa taktiež poďakovať nášmu členovi Jurajovi Kapustíkovi za pomoc pri maliarskych prácach a Igorovi Moravčíkovi za zabezpečovanie spotrebného tovaru. Nakoniec sa chcem poďakovať za prácu výboru DHZ, ako aj všetkým členom DHZ, tiež ich rodinám za pochopenie. Členom výboru prajem do ďalšieho volebného obdobia zdravie, elán, spokojnosť a porozumenie v rodine a veľa chuti do nastávajúcej práce v našej organizácii v roku 2014.

Ján Chriaštel, veliteľ DHZ

Ospravedlnenie

V poslednom čísle Ľupčianskych zvestí bol uverejnený článok „TAK MI, BOH, POMÁHAJ!“

V uvedenom titule zauřadoval „tlačiarenský škriatok“ a nastala chyba. Týkala sa počtu hlasov, ktoré získala víťazka sestra Kristína

Burgerová nad dovtedajšou sestrou dozorkyňou Jarmilou Szarowskou.

Aby nastali žiadne dohady o nadržaní či nenaadržaní jednej z kandidátok uvádzam čísla na správnu mieru: Celkový počet hlasov konventu bol 86, 1 hlas bol neplatný. Kristína Bur-

gerová získala 46 platných hlasov a Jarmila Szarowská 39 platných hlasov.

Na záver sa chcem veľmi ospravedlniť, ak sa vzniknutá chyba dotkla niekto-rej z uvedených kandidátok, nebolo to spôsobené úmyselne.

Autor: Lucia Grofčíková

**Obec Slovenská Ľupča, FS Partizán
a Stredoslovenské osvetové stredisko B. Bystrica**

vás pozývajú na koncert

NEZABÚDAME...

venovaný pamiatke muzikanta
a speváka gemerských piesní

MIROSLAVA BARANA

piatok 11. apríla 2014 v MKS v Slovenskej Ľupči
pri príležitosti vydania nového CD
Ešče ja ráz do Váš prídem...

Program:

17.30 h cintorín Slovenská Ľupča – úcta
Mirkovi Baranovi
19.00 h koncert v MKS

Účinkujú: FS Partizán, FS Partizán – seniory, DFS
Dratvárik, Ján Ambróz a LH Borievka, Lubo Tatarka,
Ján Valentík, spevácke skupiny Hronky, Horehronci
a ďalší

Vstupné 5 €, rezervácia vstupeniiek na tel. č.
0904 385 495, email: oravcova@kk-technology.sk

Lesné požiare

V Slovenskej republike vzniklo v roku 2013 v lesných porastoch celkom 367 požiarov, pričom ich následkom bola priama škoda vo výške 894 675 eur.

V porovnaní s rokom 2012 vzrástol počet požiarov v lesných porastoch o 145 aj priama škoda bola oveľa vyššia. V roku 2013 vzniklo na území okresu Banská Bystrica 5 požiarov s celkovou priamou škodou 16 960 eur. Z celoslovenskej štatistiky požiarovosti vyplýva, že najpočetnejšou skupinou požiarov sú tak ako v predchádzajúcich rokoch i naďalej požiare, ktoré vznikli v prírodnom prostredí. Za uplynulý rok tak vzniklo 7 674 týchto prípadov, čo oproti predchádzajúcemu roku znamená pokles o 2238 požiarov. Najpočetnejšiu skupinu tvoria požiare trávnatých porastov, kde vzniklo 2825 požiarov, čo je oproti roku 2012 nárast o 995 prípadov. S príchodom teplejšieho jarného počasia sa podstatne zvýši aktivita turis-

tov a záhradkárov, čo bude mať za následok ohrozenie lesných porastov v prírode sa začnú zakladať ohne a vypaľovať suchá tráva.

V tejto súvislosti vás chcem upozorniť na potrebu dodržiavania povinností vyplývajúcich z § 14 zák. NR SR č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarom v znení zák. NR SR č. 199/2009 Z.z., kde práve novela tohto zákona doplnila povinnosti fyzických osôb o nasledujúcu povinnosť: **„zabezpečiť plnenie opatrení v súvislosti s ochranou lesov pred požiarom, ktoré sú v jej vlastníctve, v správe alebo v užívaní“** pre fyzické osoby a to najmä na dodržiavanie zásad protipožiarnej bezpečnosti v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru, t.j. v jarnom a suchom období. Uvedený zákon okrem iného fyzickým osobám zakazuje fajčiť a používať otvorený plameň na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru, vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov, zakladať ohn

v priestoroch alebo na miestach, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu.

Porušenie tohto zákona je možné postihnúť pokutou vo výške 332 eur. Vzhľadom na uvedené vás žiadam o rešpektovanie zákazu vypaľovania suchej trávy pri práci v záhradách a v prírodnom prostredí.

Zároveň upozorňujem na povinnosť poskytnúť osobnú a vecnú pomoc pri zdoľávaní požiarov v zmysle §§ 46 a 47 zák. NR SR č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov.

Treba si uvedomiť, že šírenie lesných požiarov je veľmi intenzívne a ich likvidácia je častokrát, vzhľadom na neprístupnosť terénu, veľmi zdlhavá na čas a náročná na sily a prostriedky. Žiadam vás preto, vážení spoluobčania, aby ste svojim ľahkovážnym správaním nevytvárali predpoklady pre vznik lesných požiarov. Zachovajte krásu a zdraviu prospešný vplyv našich lesov aj pre ďalšie generácie.

J. Chriaštel, DHZ

Policajné okienko

Príslušníci OO PZ v Slovenskej Lupči v mesiaci február 2014 evidujú v územnom obvode obce Slovenská Lupča päť priestupkov proti majetku. V troch prípadoch išlo o poškodenie cudzieho majetku páchatelom a v dvoch prípadoch o drobné krádeže. Páchatelia všetkých priestupkov boli už zistení.

V období mesiaca február 2014 bol v územnom obvode obce Slovenská Lupča spáchaný jeden trestný čin krádeže, a to krádež vľamaním do chaty v lokalite Suchá Driekyňa, ktorý je v štádiu objasňovania.

V územnom obvode Obvodného oddelenia Slovenská Lupča boli zaznamenané 2 dopravné nehody s 1 ľahkým zranením bez požitia alkoholu. K 1 DN došlo v pondelok v čase o 7.10 hod. na križovatke cesty č. I/66 v km 104,92 a cesty č. III/066 43 do Ľubietovej, k 1 DN došlo v utorok v čase o 6.55 hod. na miestnej komunikácii v obci Hrochoť pri Obecnom úrade.

V mesiaci marec 2014 budú aj naďalej pokračovať s príspevom príslušníkov OO PZ Slovenská Lupča

osobitné kontroly, za účelom pozitívneho ovplyvnenia nepriaznivej dopravnobezpečnostnej situácie so zameraním na :

- dodržiavanie pravidiel cestnej premávky nemotorovými účastníkmi
- používanie reflexných prvkov alebo oblečenia reflexných bezpečnostných odevov za zníženej viditeľnosti cyklistami a chodcami

- povinnosti vodičov voči chodcom a k zabezpečeniu dodržiavania povinnosti chodcov voči vodičom

Aj vzhľadom na uvedenú štatistiku dopravných nehôd, ako aj k prebiehajúcej ročnej dopravnopolícii znovu apeluje na vodičov motorových vozidiel, aby zvýšili opatrnosť na cestách, hlavne pri nepriaznivom počasí, zníženej viditeľnosti a zvýšení hustoty premávky. Rovnako upozorňuje aj chodcov, ktorí sú tiež účastníkmi cestnej premávky, nech dbajú na to, aby boli za zníženej viditeľnosti označení reflexnými prvkami, ako to ukladá zákon o premávke č. 8/2009 Z. z.

OO PZ Slovenská Lupča

Vypaľujete trávu?

Hrozí vám pokuta do 331 € a priamo na mieste môže byť udelená bloková pokuta do výšky 99 €, právnikovi osobe až do 16 596 € .

V prípade, že požiar spôsobí veľkú škodu, hrozí občanom aj trestné stíhanie. Plošné vypaľovanie tráv porastov zakazuje zákon

o ochrane pred požiarom. Každý rok sa nájdu nezodpovední jednotlivci, ktorí tento zákaz nerespektujú. Poškodzujú tak životné prostredie a ohrozujú seba i okolie. Práve preto aj Ministerstvo životného prostredia SR každoročne na tento problém upozorňuje. Zdá sa, že sú niektorí ľudia nepoučiteľní a neodstrašujú ich ani príslušné ustanovenie zo zákona NR SR č. 314/2001 Zb. z. o požiarnej ochrane, ktorý zakazuje vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov. S prichádzajúcou jarou sa aj v našom okolí začali už objavovať prípady vypaľovania trávy. Oznámenie na obecny úrad sme dostali dňa 3.3.2014 na pred-

poludnie. Horel trávnatý porast medzi Slovenskou Lupčou a obcou Podkonice nad chatovou oblasťou. Oheň sa šírila z viacerých

ložisk, fúkal vietor, a preto sme museli povolať kompetentné osoby s technikou na jeho likvidáciu. Nezodpovednému občanovi,

ktorý požiar spôsobil, by som dala zaplatiť výjazd hasičov. Možno by sa do budúcnosti poučil.

eg

90 rokov Slovenského červeného kríža v Slovenskej Ľupči

Z histórie

Prvé stopy červeného kríža na území Slovenska vedú do roku 1881, keď na tomto území vyvíjal činnosť Uhorský červený kríž. Novodobá história Červeného kríža na Slovensku sa začala písať 1. februára 1919 vznikom Československého Červeného kríža (ČSČK) ako národnej spoločnosti. Jeho prvou predsedníčkou sa stala dcéra prezidenta vtedajšej ČSR T. G. Masaryka Dr. Alica Masaryková. Koncom roku 1919 sa ČSČK stal členom Ligy spoločnosti Červeného kríža a Červeného polmesiaca v Ženeve. O pár rokov neskôr vznikol Červený kríž aj v Slovenskej Ľupči. Nevieme, kto bol zakladateľom, ale podľa dostupných záznamov zo štátneho archívu prvým predsedom by mal byť Viliam Turecký. Medzi ďalších predsedov patrili

Dobrovoľné sestry

p. Adelsberger, p. Rus, p. Vajdová, Dr. Mikuš, MUDr. Zatlukalová a od roku 1996 doteraz Elena Pašková.

Vznik samostatnej Národnej spoločnosti Slovenský červený kríž 1. ustanovujúci zjazd SČK

V dňoch 8. a 9. mája 1993 sa v Prešove uskutočnilo rokovanie delegátov SČK zo všetkých územných spolkov z celého Slovenska na ustanovujúcom zjazde. Náš spolok má v súčasnosti 158 členov. Priemerný vek členov je 60,5 roka. Evidujeme niekoľko darcov krvi, jeden je držiteľom plakety Dr. Kňazovického, desať má zlatú plaketu, deväť striebornú, šesť bronzovú

a osemnásť je ešte bez plakety. Jeden člen je záchranca detského života, keď v roku 2007 zachránil topiace sa dieťa. Naše dobrovoľné sestry sa na požiadanie zúčastňujú na akciách v Slovenskej Ľupči. Po celý rok máme pestrú činnosť. Pravidelne organizujeme páračky, výstavu ručných prác pri príležitosti Dňa matiek, rehabilitačné kúpanie v Turčianskych Tepličiach, stretnutie so staršími členmi pri príležitosti „Októbra – Mesiaca úcty k starším“. V novembri organizujeme posedenie s darcami krvi. Zúčastňujeme sa na oslavách oslobodenia obce, stretnutia generácií na Kališti. Niekoľko rokov

Pozvánka:

Miestny spolok Slovenského červeného kríža v Slovenskej Ľupči vás pozýva na slávnostné stretnutie, ktoré sa uskutoční dňa 26. apríla 2014 o 15.00 hodine v kinosále MKS pri príležitosti 90. výročia založenia organizácie v Slovenskej Ľupči.

Po slávnostnom príhovore vystúpi folklórny súbor Partizán.

cvičíme Pilates v Základnej škole Sama Cambela, kde chodí v priemere 20 žien.

E.P.

Zdravotnícky krúžok 1960-61

Rok 1983

Boli páračky

Vo fašiangovom čase 21. februára 2014 zorganizoval Ľupčiansky červený kríž v spolupráci s Domom remesiel tradičné páračky.

Zišlo sa 18 žien, prevažne členiek našej organizácie. Pri páraní peria sme si zaspomínali, aké boli páračky voľakedy, s harmonikárom

Igorom Svetlíkom sme si aj zaspievali.

Keď sme všetko popárali, nastal čas na občerstvenie, ktoré pripravili nielen ženy

z červeného kríža, ale aj pani Helka Majerová z Ľubietovej, ktorej perie sme párali.

Domov sme odchádzali s bohatou výslužkou

a s predsavzatím, že tradície treba zachovávať, a tak sa o rok stretne znovu.

Text: E.P.

Foto: D. Baláz

Ako sme sa lúčili s fašiangami

Na zakálačke v Tríbeli

Na fašiangovej zábave

Ďakujem

V stredu 12. marca 2014 sme boli v MKS na nezapomenateľnom koncerte Diabolských huslí na čele s husľovým virtuózom Jánom Berkym Mrenicom mladším. Diabolské husle sú podľa mňa pojmom, ktorý znamená to najlepšie v oblasti ľudovej kultúry a interpretácie cigánskych piesní na Slovensku. Od úvodnej melódie z filmu Grék Zorba – tanec Sirtaki až po záverečné cigánske piesne to bol krásny zážitok pre plné hľadisko vďačných divákov.

Ďakujem starostovi obce Ing. Miroslavovi Macákovi za sprostredkovanie tohto umeleckého večera aj za trochu oneskorený vínš k sviatku MDŽ. **E.N.**

Program Domu remesiel

Marec

26.3. - maľba na sklo/Lamperová/, keramika/Jánoš/

Apríl

2.4 - kovový šperk/Jančura/, keramika/Jánoš/
9.4 - batika/Lamperová/, keramika/Jánoš/

Veľkonočný týždeň

14.4 - maľované vajčka/Križová/
15.4 - razítkovanie textilu a papiera/Jančurová/
16.4 - maľba na hodváb/Jánošová/, keramika/Jánoš/
23.4 - grafika/Jančura/, keramika/Cukor/
30.4 - tepaný šperk/Jančurová/, keramika/Jánoš/

Z pranostík

Marec je podľa gregoriánskeho kalendára tretí mesiac v roku. V období okolo 21. marca nastáva jarná rovnodennosť.

V rímskom kalendári bol marec zasvätený bohovi Martovi, pretože v tomto mesiaci sa obyčajne začínali vojenské výpravy (po zime obschli cesty). Bol to prvý mesiac v roku, preto

niektoré mesiace na konci roka mali v názve číslo (september – siedmy mesiac v roku), pretože sa počítali práve od marca. Tomuto mesiacu šéfuje vo zverokruhu znamenie Rýb (19. február – 20. marec). Znamenie Rýb sa spája s poslednými dňami zimy. Jar je nablízku, príroda čoskoro zakvitne. Ryby sa teda nachádzajú na roz-

hraní dvoch svetov, medzi chladom zimy a náhlým príchodom jari, medzi ťažkou minulosťou, ktorá prichádza pred žiarivou budúcnosťou, ako všetci dúfame. Je to znamenie snov, predstavivosti a nekonečna. Nestále, citlivé. V marci sa narodili mnohé významné osobnosti, marec je aj Mesiacom knihy a tento mesiac sa nesie aj

Pranostika na marec:

Lepšie, keď ťa zima chveje, než marcovo slnko hreje.

Koľko je v marci rosy, toľko v máji mrazu.

v znamení Medzinárodného dňa žien.

Zdroj: internet, spracovala eg

Z knižnej ponuky

Tóth, Peter:
Krycie meno Bežec

Môj Príbeh spravodajského dôstojníka. Prvá kniha o zákulisí slovenskej tajnej služby, politiky a podsvetia.

Široká, Zuzana:
Šťastie na mňa spadlo z neba

Román pre ženy ponúka množstvo tajomstiev, ktoré sa len pomaly dostávajú na povrch. Sú šokujúce a vyžadujú si kus odvahy prijať ľudí takých, akí sú a prejať im dostatok lásky a tolerance... "Nikdy si nebuď istá, že vieš, čo príde. Niekedy z neba padá šťastie a niekedy suché lístie..."

Williams, David:
Babka gaunerka

Roztomilá kniha pre deti plná nehy, irónie a láskavého humoru. Benova babka je úplne obyčajná. Má sivé vlasy a umelé zuby. Telku má pokazenú už aspoň desať rokov a Ben u nej musí chodiť do postele tak skoro, že sa mu z nej ráno neoplatí ani vstávať. Na Vianoce mu pod stromček vždy upletie sveter so šteniatkami alebo s mačiatkami, ktorý potom musí celý rok nosiť. A okrem toho ... je medzinárodná zlodějka šperkov!!!

Najobľúbenejšia detská kniha Veľkej Británie roku 2013.

Pozvánka

Klub pri MKS v Slovenskej Lupči vás pozýva na nedeľné posedenie pri živých hudbe a dobrom víniku

30. marca 2014 o 17.00 h v spoločenskej miestnosti MKS Slovenská Lupča.

Hostami podujatia budú **hudobníci dvoch až troch generácií** (starý otec-vnuk..., učiteľ - žiak...).

Úspechy MŠ

Materská škola sa každoročne zapája do celoslovenskej súťaže „Vesmír očami detí“, ktorú vyhlasuje Slovenská ústredná hviezdáreň v Hurbanove.

S radostou všetkým oznamujeme, že v tohtoročnom XXIX. ročníku sa v okresnom kole opäť umiestnili deti z našej MŠ. Dievčatá Lujza Filipková s prácou „Cestovanie vesmírom“ a Radka Donovalová s prácou „Život vo vesmíre“ tak postupujú aj do celoslovenského kola! Malé autorky si spolu s rodičmi prevzali ceny a diplomy v Štátnej

vedeckej knižnici v Banskej Bystrici. V dňoch 11. - 28. marca 2014 je tam zároveň výstava ocenených prác, na ktorú vás srdečne pozývame! Okrem tohto úspechu nás ešte v decembri minulého roka potešilo získanie

2. miesta v okresnom kole výtvarnej súťaže „Nakresli svojho Integráčika“, za ktoré sa zaslúžil Riško Bacik. Všetkým víchercom srdečne blahoželáme a prajeme mnoho ďalších úspechov!

Kolektív MŠ

Lyžiarsky výcvik

Február 2014

Foto: archív MŠ

ACES – Projektové stretnutie v Ostrave

Projekt ACES sa dostáva do svojej záverečnej fázy. Internetová stránka projektu sa zaplňa žiackymi fotografiami na rôzne témy (napr. To som ja, Moja škola, Vianoce u nás...), vznikol trojazyčný anglicko-česko-slovenský slovník, kalendár na rok 2014 zostavený z fotografií, dokumentujúcich projektovú činnosť našej a ostravskej školy, už zdobí triedy, máme za sebou osobné aj virtuálne stretnutia žiakov a pedagógov oboch škôl.

V dňoch 3. – 6. februára 2014 sa uskutočnilo projektové stretnutie v ZŠ s MŠ v Ostrave – Porube, na ktorom sa zúčastnilo šesť žiakov 8. a 9. ročníka našej školy spolu s pani učiteľkami Ing. E. Lakomčíkovou a Mgr. Z. Sokolovou. Popri prezentovaní výsledkov päťmesačnej projektovej činnosti ostal čas aj na naviazovanie a upevňovanie kamarátstiev, spoznávanie ostravskej školy a jej okolia, návštevu technických pamiatok tohto priemyselnej regiónu. Voľný čas patrili športu, zábave a netradičným zážitkom.

Takto si na 4 dni strávené v Ostrave spomína jedna z účastníčok – Viktória Virágová:

...Po pohodlnej ceste sme nakoniec úspešne dorazili do cieľa. Škola a jej priestory boli skvelé. Keď sme sa úspešne ubytovali, ukázali nám, ako zapneme internet, aby sme napísali domov. Nakúpili sme si potraviny na raňajky a potom sme spoločne zašli na večeru.

Na ďalší deň sme navštívili triedy rôznych ročníkov. Videli sme, ako žiaci pracujú na hodinách. Neskôr sme elektrickou zašli

do múzea vo Vítkoviciach, kde sme videli rôzne exponáty. Videli sme tam napríklad vlnu alebo výkresy na zostrojenie skrutky. Hravou formou sme si vyskúšali, ako sa šoféruje taký kamión, motorka, lietadlo, auto. Dokonca sme mohli vidieť, ako vyzerá ponorka zvnútra.

Po návrate do školy nám ukázali, ako v rámci muzikoterapie bubnujú žiaci aj ich rodičia, a dokonca sme

sa mohli zapojiť. Neskôr sme spolu s deťmi z Ostravy navštívili ich školský bazén. Po dvoch hodinách kúpania sme si dali skvelú večeru. Nasledovala večerná zábava so žiakmi ostravskej školy, ktorí zostali na noc v škole. V stredu ráno sme sa stretli v jednej triede, rozprávali sme o svojich pocitoch a hrali sme sa hry na prebudenie.

V tento deň sme si rozdelili úlohy na divadelnú hru

a začali sme s nácvikom. Po obede sme navštívili planetárium. Bolo to veľmi zaujímavé. Nastal záverečný deň, keď sme sa zúčastnili na terapii so psami, natočili sme naše divadelné minipredstavenie, rozlúčili sme sa a vyrazili na cestu domov.

S našimi ostravskými kamarátmi sme naďalej v kontakte...

Text a foto:

PhDr. J. Jamrišková

Okresné kolo 60. ročníka Hviezdoslavovho Kubína

Zo 6 postúpili až piati žiaci našej školy.

Vítazi školského kola v prednese poézie a prózy Hviezdoslavov Kubín sa 12. februára zúčastnili na Okresnom kole v Banskej Bystrici, a to s mimoriadne pekným výsledkom. Zo šiestich žiakov našej školy až piati postúpajú do regionálneho kola.

Sú to títo žiaci:

V prvej kategórii v poézii Hanah Soláriková z 1. B a v próze Ema Justína Soláriková z 3. A triedy

V druhej kategórii v poézii Andrea Šariková zo 6. A triedy a v próze Laura Fodorová z 5. A

V tretej kategórii v próze Samuel Ternuščák z 9. B triedy (vf)

Budúci prváčikovia

Protifašistický odboj: 23. marec 1945

Oslobodenie Slovenskej Ľupče

Ústrednou postavou protifašistického odboja v Slovenskej Ľupči sa v rokoch 1943–1944 stal evanjelický kňaz J. Chabada. Postupne sa stal odbojárom celoslovenského významu. V rokoch 1943–1944 mal J. Chabada spojenie s oblastným a okresným ilegálnym vedením KSS v Banskej Bystrici a stal sa členom ilegálneho revolučného národného výboru v Banskobystrickom okrese.

Spojenie partizánskych organizátorských skupín v masíve Prašivá sa odbojovými pracovníkmi v Slovenskej Ľupči zabezpečovala najskôr J. Slachtová prostredníctvom kapitána D. P. Gruzejoviča, ktorý patril do skupiny pod velením kpt. A. S. Jegerova. Skupinu zásoboval E. Chovanec, ktorý zoznámil J. Stacha s kpt. Jegerovom v Hiadli. Odvtedy sa rozprúdila spolupráca J. Stacha a ostatných odbojárov v Slovenskej Ľupči s partizánskou organizátorskou skupinou kpt. A. S. Jegerova, najmä pri zásobovaní, podávaní správ, vynášaní zbraní do partizánskych táborov. V tomto čase niekoľkí občania na čele s J. Korónym odišli do hôr k partizánom, kde ich zaradili do 5. oddielu 1. Stalínovej brigády kpt. A. S. Jegerova.

Občania Slovenskej Ľupče sa v priebehu júla a augusta 1944 niekoľkokrát zúčastnili na vynášaní zbraní a vojenského materiálu do partizánskych táborov na Prašivej.

Viacerí obyvatelia obce pracovali v Štátnych železniarňach Podbrezová, v Štátnej rafinérii nafty Dubová, v závode na Piesku, kde dochádzali vlakom. Začiatkom augusta 1944 sa zúčastnili na vynášaní zbraní a materiálu na Prašivú na výzvu antifašistických dôstojníkov na železničnej

stanici v Brusne. Najväčšiu pomoc pri vynášaní zbraní a vojenského materiálu do hôr partizánom poskytli občania Slovenskej Ľupče 22. augusta 1944 a v nasledujúcich dňoch. Na výzvu partizánskych veliteľov nechal vládny komisár J. Bulla v obci vybuchovať, „že istá vojenská jednotka potrebuje súrne pomoc obyvateľstva na vynášaní zbraní z Hiadľa na Prašivú“. Každý vedel, že ide o pomoc partizánom. Táto výzva sa pretrela s veľkým ohlasom, pretože na pomoc sa prihlásilo vyše tristo občanov, medzi nimi ženy a mládež. Ešte predtým aj do Slovenskej Ľupče vojenské auto priviezlo väčšie množstvo ručných granátov, z ktorých časť odbojári ukryli v horách a časť v pivniciach domov v obci.

Po vypuknutí SNP Slovenská Ľupča, podobne ako ostatné povstalecké obce, žila rušným politicko-spoločenským životom, stala sa veľkým vojenským a partizánskym táborom. Správnu a výkonnú moc v obci prevzal RNV na čele s J. Stachom. Jeho členmi boli J. Crcha, Š. Dula, M. Holécy, J. Chabada, J. Chovanec, P. Gažo, S. Ličko, J. Kusý, K. Krum, K. Lichner, E. Oravský st., J. Polóny st., P. Polóny-Plačko, J. Rafaj a MUDr. R. Sokol. Od 10. októbra 1944 doplnili miestny RNV ešte členovia V. Bečka st., J. Ďuriš st., J. Fabricius, Š. Havran, G. Holécy, J. Kostúr, O. Lupták, S. Markušovský ml., E. Oravský ml., Eduard Oravský, P. Polóny, K. Randa, V. Štubňa a J. Udaj. J. Brucháč, jeho brat S. Brucháč a P. Strečok, obyvatelia Slovenskej Ľupče, museli narukovať a odísť na východný front. Po prechode slovenských vojenských armád a po absolvovaní parašutistického výcviku v Jefremove sa dostali na

Slovensko a zúčastnili sa bojov v SNP.

Pred i počas ústupu do hôr sa kpt. M. Czambel stal veliteľom Vysokoškolského strážneho oddielu (VSO), ktorý mal chrániť štáb Veliteľstva ČSA na Slovensku s generálmi R. Viestom a J. Golianom. Spolu s ním slúžil aj Ľupčan A. Oravský. V ťažkých ústupových bojoch na Prašivej a v priľahlých dolinách bol VSO rozbitý. V týchto bojoch padol do nemeckého zajatia aj kpt. M. Czambel. A. Oravský bol ťažko ranený. Previezli ho do nemocnice v Banskej Bystrici, kde po dvoch operáciách ležal päť mesiacov. Pred Nemcami ho zachránil primár D. Petelen, rodák zo Slovenskej Ľupče.

Slovenskú Ľupču obsadili nemecké jednotky z 18. SS divízie Horst Wessel 26. októbra 1944. 27. októbra 1944 sa v obci usadila vyše 100-členná nemecká vojenská jednotka pod velením mjr. H. Zöppela a zriadila tu tzv. Ortskomando (miestne veliteľstvo). Podliehali mu aj menšie vojenské jednotky v Ľubietovej a Medzibrode. Koncom novembra 1944 prišiel do obce aj oddiel maďarských vojakov, ktorí v obci a jej okolí vykonávali strážnu službu.

Od novembra 1944 do marca 1945 sa Slovenská Ľupča ocitla v blízkosti dvoch súvislých partizánskych oblastí. Jedna z najznámejších a najsilnejších partizánskych oblastí na Slovensku sa vytvorila v západnej časti Nízkych Tatier (teraz Starohorské vrchy) severovýchodne od Banskej Bystrice už v novembri 1944. Centrom celej partizánskej oblasti známej ako „Partizánska republika“ boli obce Baláže a Kalište.

Druhá súvislá partizánska oblasť sa vytvorila v horách Ľubietovského

a Klenovského Vepra, pod Poľanou.

Obyvatelia Slovenskej Ľupče pomáhali partizánskym jednotkám, ktoré operovali z územia Partizánskej republiky. Dodávali správy o pohyboch nemeckých vojenských jednotiek, vojenských transportov na ceste i železnici Banská Bystrica – Brezno a v opačnom smere. Tieto správy získavali pozorovaním J. Belluš, S. Markušovský ml., H. Oravský, T. Kováč a iní. Údaje a správy prinášali partizánskym jednotkám spojky zo Slovenskej Ľupče, napr. učiteľky M. Vondrovicová, M. Kaliská a T. Kováč. Okrem správ obyvateľa obce partizánov zásobovali potravinami, šatstvom, obuvou a liekmi. Veľkú pomoc poskytoval miestny lekár R. Sokol pri zásobovaní partizánov liekmi, ako aj pri ich ošetrovaní a liečení. Obecný účtovník a bývalý kancelársky pomocník L. Schmidt vystavil desiatky falošných legitimácií a cestovných preukazov.

Blížil sa koniec zimy 1944–1945, blížila sa jar a spolu s ňou aj koniec nemeckej okupácie a nadvlády. Od Brezna, údolím Hrona a od Slovenského rudohoria sa v ťažkých bojoch blížili sovietske a rumunské jednotky. V úsilí zadržať osloboditeľské jednotky nemecké velenie nahlalo obyvateľov obcí tejto časti Pohronia, vrátane obyvateľov Slovenskej Ľupče, na opevňovacie práce. 19. marca 1945 nariadilo nemecké veliteľstvo povinný nástup všetkých mužov od 16 do 60 rokov pod hrozbou vypálenia domov a zastrelenia celej rodiny. Takmer 600 Ľupčianskych mužov a chlapcov odvliekli cez Banskú Bystricu a Prievidzu do Rakúska. Cestou sa podarilo niekoľkým utiecť z transportu, ale väčšina sa vrátila až v priebehu júna 1945.

Oslobodzovacie boje o Slovenskú Ľupču sa začali náletom sovietskych lietadiel na železničnú stanicu a vojenský transport 19. marca 1945, pri ktorom zahynulo 5 nemeckých vojakov a viacerí boli zranení. Na druhý deň miestny nemecký veliteľ nariadil evakuáciu železničnej stanice. Nemecký ženijný oddiel zničil železničnú trať na úseku Lučatin – Šalková, vyhodil do vzduchu budovu skladu s nakladacou rampou a dva železničné mosty po oboch stranách železničnej stanice v Slovenskej Ľupči.

V priebehu 23. marca 1945 vošli do obce z troch smerov od Lučatina, z Nízkych Tatier a zo Slovenského rudohoria od tehelne a Plavna jednotky sovietskej a rumunskej armády. Slobodu jej priniesli vojaci 54. sovietskej pevnostnej brigády a 11. rumunskej pešej divízie 2. ukrajinského frontu. V nasledujúcich bojoch v bezprostrednom okolí obce padlo 15 sovietskych vojakov, ktorých s veľkou pietou pochovali uprostred obce. Miestny RNV prevzal výkonnú a správnu moc, usmerňoval a riadil život obyvateľov obce bezprostredne po skončení druhej svetovej vojny.

Zdroj: *Monografia Slovenská Ľupča, upravila ED*

Rovníková krajina Ekvádor

Pokračovanie – 2. časť

Quito a okolie

Rozlohu Quita nebolo možné z lietadla pred pristátím dobre posúdiť. V noci sú totiž osvetlené len určité časti mesta. A členený terén to ešte sťažuje. Quito leží v nadmorskej výške 2850 metrov. Je to najvyššie situované hlavné mesto zo všetkých krajín sveta. Našincovi redší vzduch tohto vyše dvojmiliónového mesta spôsobuje zadychčanie, bolenie hlavy a niektorým aj horšie príznaky. Ja som spozorovala len menšie príznaky a akli-

matizovala som sa nad očakávanie rýchle. Quito je známe aj ako mesto "večnej jari". Hoci leží len 28 km južne od rovníka, počasie je dané jeho vysokou polohou nad morom.

Na letisku ma čakal padre Juan, a tým sa moje spoznávanie tejto časti Južnej Ameriky začalo. Ráno som pri raňajkách stretla Enmu a Máriu a pol dňa som strávila viacmenej orientovaním sa okolo misie. Tu je vhodné spomenúť, že súčasťou mojej cesty po Ekvádore bolo popri poznávaní života obyvateľov, prostre-

dia, úchvatnej prírody aj pôsobenie Saleziánov. Tito tu za vyše pol storočia vykonali úctyhodnú prácu, hlavne medzi domorodým obyvateľstvom Shuar.

Po obede sme boli na pohrebnej sv. omši mladému 23-ročnému mužovi, ktorý zahynul pri autonehode, z miesta ktorej vodič utiekol. Stáva sa to všade na svete. V misii sme vyzdvihli Enmu a Máriu a padre Juan s nami išiel autom asi 25 km do Cumbaya. Tu sme navštívili sestričky v misijnom dome. Je to aj miesto pre skupiny zvonku pre du-

chovné cvičenia. Tiež tam sídli chlapčenská škola San Patricio. Predtým tam bol Domov pre chlapcov – sirotu z ulice. Celé prostredie pôsobilo na mňa ako oáza pokoja.

Cesta autom do Cumbaya bola naozaj zážitok. Do strmých vrchov vrezané autostrády so 180-stupňovými zatáčkami viedli popod vertikálne zrezanými stenami. Tieto steny neboli podmurované, navyše ešte miestami povymývané. Neznalec ako ja si v strachu myslel, že sa každú chvíľu zosypú a zatarasia cestu.

Padre Juan ma ubezpečil, že sa málokedy zosúvajú, lebo zem je veľmi ubitá. Keď však človek obdivuje vistas, ktoré zahŕňujú strmé údolia s potôčkami, na brale vybudované obytné domy aj vysoké činžiaky a na kontrast v rozdeľovníku v strede cesty o malý strom uviazané kravičky tam na pastve či čierne prasiatka, ktoré voľne behajú okolo domov, lemujúcich autostrádu, nemá sa kedy strachovať.

Agnesa Belošičová, Kanada

Scrap

Scrapbooking

V angličtine je slovo „scrapbooking“ spojením dvoch slov – „výstrižok“ a „kniha“. No v pojme „scrapbooking“ je obsiahnuté omnoho viac.

Scrapbooking je spôsob uchovávaní rodinných alebo osobných spomienok vo forme fotoalbumov, ktoré okrem fotografií obsahujú mnoho dekorácií a písaného textu. Môže obsahovať napr. aj výstrižky z novín, cestovné lístky, vstupenky, listy a veľa iných drobností, ktoré sú súčasťou spomienok. Jednotlivé stránky sa môžu zviazať permanentne napríklad špagátom alebo kovovými otváracími kruhmi, kam sa dajú dokladať ďalšie stránky, alebo sa stránky ozdobujú priamo v albume, určenom na scrapbooking, ktorý je možné si aj kúpiť.

Scrapbooking je aj jedným zo spôsobov, ako prejať svoju kreatívnu stránku osobnosti. Môžete popustiť uzdu fantázii a na stránke skombinovať rôzne farby, materiál či techniky, to všetko okolo fotografií, ktoré sú vám milé a vyvolávajú spomienky na miesta, udalosti alebo drahé osoby.

Slovom „scrapbooking“ sa dnes už označuje aj me-

tóda tvorenia. Už to nie sú len albumy, ale scrapbook technikou sa môže vytvoriť a ozdobiť napríklad aj obálka, zápisník, kuchárska kniha, denníček alebo

svadobné oznámenie. V dnešnej dobe plnej SMS správ, mailov, chatov iste poteší blízkych vlastnoručne vyrobený originálny pozdrav. Ešte milšie môže

býť takto vyrobené svadobné oznámenie. V Čechách zažíva táto technika veľký boom, preto aj dostupnosť materiálu je oveľa lepšia a ponuka bohatšia. U nás

zatiaľ táto technika len hľadá svojich fanúšikov. Najst materiál v obchodoch je ťažké, ale existuje množstvo internetových stránok, ktoré ponúkajú nielen veľký výber materiálu, ale aj návody. Je len na šikovnosti každého, ako dokáže využiť dostupný materiál. Napr. na retro album sú vhodné obyčajné noviny. Základ albumu je možné urobiť z kartónu a zviazať stužkami, kovovými krúžkami a podobne. Nevšedný album či pohľadnicu si môžete dotvoriť čímkoliek. Čipkou, gombíkmi, háčkovaným kvietkom a podobne. Výroba takýchto albumov je veľmi zábavná a tvorivá nielen pre deti, ale aj pre dospelých. Tak skúsťe napríklad cez upršaný víkend stráviť čas touto milou činnosťou, ktorej výsledkom bude originálny pozdrav, svadobné oznámenie alebo fotoalbum.

/id/

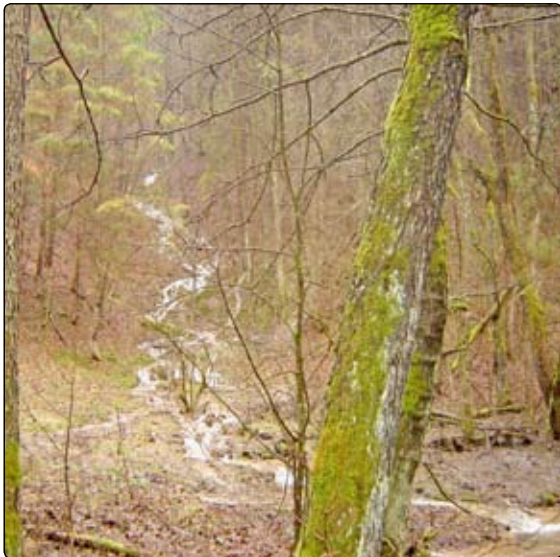

Vyvieranica

Tento v lete nenápadný a pod listami lopúcha schovaný „malý vodopád“ si ani nevšimnete. No v období dažďov sa z neho stáva rivi-va. Starší obyvatelia našej obce ho volajú Vyvieranica.

Nachádza sa v Driekyni, len trochu poniže odbočky smerom na Suchú Driekyňu. A že je naň pekný pohľad, sa môžete presvedčiť a našich záberoch.

eg

Bez čoho sa nedalo žiť

Óda na chlieb

Nepoznám človeka, ktorý by chlieb nemal rád. Volakedy sa pekávali len 2 – 3 druhy: biely, čierny, rascový, neskôr sa pridal chlieb zemiakový, vyrážkový, pšeničný, ražný, grahamový... Dnes už nikto neporáta, koľko druhov chleba sa pečie. Základom dobrého chleba je však aj dobrá múka, dobrá pec a šikovné ruky dobrého pekára, ktorý s láskou dokáže vymliať a upiecť chutný chlieb.

Ešte v rannom detstve sme chlebu preukazovali patričnú, často možno svojiskú úctu a zaobchádzali sme s ním podľa zaužívaného výroku „chlieb je dar Boží“. Chlebič bol vždy zabalený v čistučkú plátennej utierke, na stôl sa kládol tiež na utierku, aby sa zachytila každá smidka. Nesmel sa hodiť alebo pohadzovať, ak už bol obschnutý, pokrájal

sa na kocky, dosušil na pripecku a zjedol sa v polievke, nikdy sa nevyhodil. Chlieb sme najprv prežehnali a až potom odkrojili okrušok.

Keď sme boli veľmi hladní a rodičia nemali čas, tak nám len odkrojili obušok chleba, čím hrubší, tým lepšie, a my sme si už natreli naň, čo bolo po ruke.

Nepísaným pravidlom bolo: ak máš úctu k chlebu, máš úctu k práci, k ľuďom aj k životu.

Domáci chlieb

Porichtujte si:

1kg hladkej múky, 1 – 2 zemiaky, 400 ml vody, 3 lyžičky soli, rascu, 1 lyžičku octu

Kvasok: 150 ml teplej vody, 1 droždie, cukor

Do vahančoka cedilkom preosejte múku, pridajte soľ a pomaly prilievajte vykysnutý kvasok. Dobre vymliať za občasného prilievania vody s octom.

Nahakľujte krumpky a poriadne mliagajte, kým sa cesto neodlepí z rúk. Po vrchu poľkajte štipkou múky, zakryte čistou utierkou a nechajte vykysnúť. Na višpréte tri razy preložte a vyformujte peceň. Chlieb upečte vo vyššom pomastenom pekáči vo vyhriatej rúre dozlatista. Keď peceň v rúre „naskočí“, teplotu zmiernite a pomaly dopekajte ešte aspoň 50 – 60 minút. Chlieb po dopečení potrite vodou, aby sa leskol.

Otec Gusto natrel synovi chlieb s lekvárom, no pri podávaní chlieb malému spadol. Samozrejme, lekvárom na zem. Otec syna hrešil: „Nevieš si chlieb poriadne držať?“ Ale malý sa nedal a pohotovo odpovedal: „Tak prečo si mi natrel na zlú stranu?“

Zdroj: Mária Čemanová, rod. Mojžišová: Ofúkané recepty starých materi... S láskavým dovolením autorky spracovala ED

Žihľava dvojdomá (Urtica dioica)

Pomaly, ale isto prichádza jar. Mnohí začínajú čistiť svoje záhrady. Vari sa ani nenájde záhrada bez prhľavy. Hnevá nás jej rozpínanosť a pálenie listov. Prhli jedna viac, iná menej. Ale nemusíme ju len likvidovať. Jej liečivé účinky poznali už naši predkovia, ktorí vedeli zužitkovať všetko, čo im naša príroda ponúkla. A tak aj táto rastlina, ktorá rastie pri plotoch, na rumoviskách, medzi krovím a kvitne od júna do septembra, si našla v ľudovej lekární svoje miesto.

Zber a liečivé účinky

Zbierame vňat alebo len listy, a to aj viac ráz do roka. Sušíme pri teplote 60 stupňov. Zbierame už prvé výhonky, listy však možno zbierať až do októbra. Žihľava obsahuje vitamíny C, B a provitámín A, bohatá je aj na železo, horčík a vápnik. Čaj zo žihľavy prelieči obličky, žlčník i pečeň, pomáha pri anémii, alergií,

bojuje proti bolestiam hlavy a podporuje metabolizmus. Priaznivo ovplyvňuje vylučovaciu činnosť čriev a pôsobí mierne močopudne. Žihľavový čaj sa zaraďuje aj k bojovníkom proti leukémii, artérioskleróze, chronickým bolestiam kĺbov i osteoporóze. Jeho dlhodobjšie užívanie je tiež výborným prírodným liekom pri nádche. Žihľavu by si mali dopriať určite aj cukrovkári, pretože znižuje hladinu krvného cukru.

Príprava čaju a užívanie

Žihľavový čaj sa pripravuje z jednej väčšej čajovej lyžičky na šálku vody. Žihľavu

zalejeme prevretou, avšak nie vriacou vodou. Necháme vylúhovať 5 minút. Žihľava má silný účinok pri trojtýždňovej očistnej kúre. Čaj sa pije len z jej listov, najlepšie čerstvo natrhaných, trikrát denne. Prvú šálku by sme mali vypiť hneď ráno nalačno. Účinky čaju sa zväčšia, pokiaľ čaj pijeme pomaly, v priebehu dvadsiatich minút. Žihľavový čaj riedi a čistí krv, odstraňuje vyrážky a farebné nerovnosti pokožky, odvodňuje telo a prečisťuje pečeň. Pri nedostatočnej činnosti srdca a obličiek sa jedna čajová lyžička varí 10 minút so 1/4 l vody a potom sa nechá 5 – 10 minút vylúhovať. Teplý odvar sa pije 3x denne. Pripravuje sa vždy čerstvý, bezprostredne pred použitím.

Proti vypadávaniu vlasov: 100 g jemne nasekaných listov žihľavy zalejte 1/2 l vody a 1/2 l octu, varte pol hodiny. Odvarom si umývajte vlasy pred spaním.

/zdroj internet, spracovala id/

Významní rodáci

Dr. Samo Cambel

K zakladateľom spisovnej reči slovenskej, jej pravopisného úzu – gramatiky patrí Anton Bernolák, Ľudovít Štúr, Michal Miloslav Hodža a Martin Hataľ.

Najvýznamnejším pokračovateľom v jazykovednej práci týchto zaslúžilých osobností nášho národa bol slovenskolupčiansky rodák **Dr. Samo Cambel**.

Narodil sa 24. augusta 1856 v remeselnícko-roľníckej rodine. Pre nehodu s otcom, ktorý zo svojho syna chcel mať pomocníka a pokračovateľa v debnárskom remese, v mladom veku opustil rodný dom a tvrdo sa prebýjal na štúdiách. Gymnázium navštevoval v Banskej Bystrici, Rimavskej Sobotke a Kežmarku. Filológiu a slavistiku študoval na univerzite v Budapešti, vo Viedni a na koniec v Prahe. V roku 1879 prijal miesto na úrade vlády v Budapešti. Počas dovolení veľa cestoval. Po odlahých častiach Slovenska si všimol jednotlivé slovenské nárečia, zapisoval pôvodné slovenské rozprávky. Je zakladateľom slovenskej dialektológie. Ako prvý vedecky spracoval charakteristické vlastnosti východoslovenských náre-

čí. Vydal celý rad jazykovedných štúdií a prác. Jeho knihy „Slovenský pravopis“ (1890) a „Rukoväť spisovnej reči slovenskej“ (1902) mali základný význam pri ustáľovaní spisovnej slovenčiny v oblasti pravopisu, hláskoslovia, tvaroslovia a skladby. V roku 1906 vydal obsiahle dielo „Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov“, v ktorom na základe zozbieraného materiálu dokazoval, že jazyk Slová-

kov je samostatný slovanský jazyk.

Podľa jazykovej úpravy Dr. Sama Cambela sa na Slovensku písalo celých 30 rokov. Pravom môžeme byť hrdí na nášho rodáka, veď podľa jeho Rukováti spisovnej reči slovenskej napísali svoje diela Hviezdoslav, Kukučín, Vajanský a všetci ostatní klasici slovenskej literatúry.

Zomrel 18. decembra 1909 v Csillaghegy.

Spracovala Eva Horská

Z historického kalendára

Narodili sa v marci

Gabriel Balkovič

Narodil sa 23. marca 1827, zomrel 7. septembra 1878 v Ponikách.

Študoval v Banskej Štiavnici, pôsobil ako učiteľ v Hodruši. Bol členom slovenského národného hnutia, počas revolúcie v roku 1848 ho zatkli a väznili. Písal drobné správy do Štúrových Slovenských národných novín.

MUDr. Daniel Petelen

Narodil sa 29. marca 1904, zomrel 26. októbra 1969 v Banskej Bystrici.

Lekár-chirurg. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, medicínu na Lekárskej fakulte v Prahe. Lekár v Banskej Bystrici a Podbrezovej. Chirurgickú prax získaval na študijnom pobyte vo Viedni. Sekundárny lekár u profesora Kostlivého v Bratislave (1930–1936), primár chirurgie v Banskej Bystrici (1936), riaditeľ nemocnice (od roku 1939). Tu pôsobil do roku 1969. Popredný slovenský chirurg, zameriaval sa najmä

na brušnú chirurgiu. Autor množstva odborných prác, organizátor nášho zdravotníctva. Počas SNP prvý povereník pre zdravotníctvo. V tomto politicky zložitom období liečil pod falošnou diagnózou, ukrýval vojakov, partizánov i politicky činných civilov a najmä prenasledovaných židov. Ukrýval aj lekárov židovského pôvodu. Cirkevný dozorca a presbyter evanjelickej cirkvi a.v. v Slovenskej Lupči. Ocenenia: Rad SNP I. triedy (1947); Medaila J. E. Purkyňu (1964); Yad Vashem –Spravodlivý medzi národmi (za záchranu židovských občanov).

INZERCIA

DÁM DO PRENÁJMU GARÁŽ

V SLOVENSKEJ LUPČI V ČASTI JUHOVÝCHOD.

KONTAKT:

**048/419 63 30
0918 599 744**

Spomienka

V modlitbách a spomienkach pripomíname aj našim deťom a vnúčatám lásku a dobré srdce našich drahých rodičov a starých rodičov,

Editku a Gejzihu Solárikových,

u ktorých si tento rok pripomíname nedožitú 100. výročie narodenín. Mnohí ste ich poznali aj osobne, a tak prosíme o malé zastavenie a modlitbu.

S úctou a láskou

deti

Naši jubilanti

V marci sa významných jubileí dožívajú:

Daniel Štróner, Albín Homola,

MUDr. Zdenka Javorčíková,

Ján Rusko, Milan Czambel,

Magdaléna Micháliková,

Jozef Hladlovský

Privítali sme do života

V marci sme privítali do života:

Karolínu Kubinyovú, Ivana Bartoša,

Sandru Patrášovú

Opustili nás

V mesiaci marec nás opustili:

Áron Homola

vo veku nedožitých 83 rokov

Judita Kramcová

vo veku nedožitých 78 rokov

Ján Mihálik

vo veku nedožitých 68 rokov

Melánia Vrábová

vo veku nedožitých 75 rokov

Zaspomínajme si...

AKCIA dvere + zárubňa + kľučka **od 99,-€**

DVERE - OKNÁ - PODLAHY
0911 394 182 Svet interiérov
Zvolenská cesta 23, B. B. svetinterierov@gmail.com

PODLAHY laminátové drevené
DVERE
SOKLOVÉ LIŠTY
PRECHODOVÉ LIŠTY
OKNÁ

Zľava 14%

na vybrané produkty Royal Canin*

Pri nákupe nad 10 €
DROBNÝ DARČEK

*Akcie se vzťahuje na balení SIZE HEALTH NUTRITION Mini Adult 8 kg, Medium Adult 15 kg a Maxi Adult 15 kg. Zľava 14% len do vypredania.

Samik

V roku 2014 Vás radi privítame v novootvorenom centre **Samik** v Slovenskej Ľupči, kde pre Vašich miláčikov nájdete všetko pod jednou strechou:

- chovateľské potreby,
- hotel pre zvieratká,
- salón pre zvieratká,
- veterinárnu ambulanciu,
- odborné prednášky
- kurzy poslušnosti

a množstvo ďalších aktivít pre Vašich zvieracích kamarátov.

VETERINÁRNE CENTRUM

Samik

veterinárna ambulancia
chovateľské potreby
salón pre zvieratká
hotel pre zvieratká

☎ 0910 944 079

Adresa predajne: **Samik**,
Námestie SNP 79/80, Slovenská Ľupča, 97613
Tel.: 0910 944 079 • www.bbvet.sk

pod záštitou BBVET
veterinárnej kliniky

SALÓN ZUZANA

Námestie SNP 57, Slovenská Ľupča
Otváracie hodiny: pondelok – sobota podľa objednávok
Kontakt: 0908 289 318

Kadernícke služby:
dámske, pánske a detské strihanie

Nechtový dizajn
modelovanie gelových nechtov
francúzska manikúra
klasická manikúra

Vizáž:
úprava obočia
farbenie obočia, rias
lepenie trsov
3D mihalnice
večerné líčenie
depilácie

Radím záhradkárom

V marci a apríli začíname rezať broskyne, a to podobne ako hrozno. Taktiež sa reže na niekoľkokrát v roku. U mladých broskýň sa reže v marci, júli a septembri. Základom je jarný rez. Bez neho sa pri broskyniach nezaobídeme.

Pri broskyniach sa rez má robiť s citom záhradkára, ktorý si môže určiť niekoľko základných pravidiel. Základom kotlovitej koruny broskyne je nasledovný postup: V roku po vysadení si necháme narásť 3 – 4 výhonky, ktoré budú tvoriť základné konáre broskýň. Tieto konáre skrátime v septembri na rovnakú dĺžku, aby základné konáre rástli rovnomerne. V ďalšom roku ich predĺžime zase na rovnakú dĺžku základných konárov. Bočný obrast zaštipujeme za zelena na 2 – 3 púčiky (pokiaľ možno, do strán) koncom augusta. Týmto si

zabezpečujeme, že nám na výhonkoch vyzrejú kvetné púčiky.

V druhom roku sa snažíme dopestovať už 4 – 5 základných konárov, na ktorých bočný obrast zaštipujeme za zelena na 2 – 3 púčiky v auguste. V treťom roku na jar sa znovu budeme snažiť dopestovať už 5 – 6 základných konárov. Bočný obrast na nich skrátime za zelena zaštipovaním na 2 – 3 púčiky v júni a auguste. Vo štvrtom roku by sme mali mať dopestovaných kotlovitú korunu broskýň. Na týchto konároch si pestujeme rodivé prírastky už pre budúcu úrodu. Odrodené výhonky po zbere úrody režeme na základných konároch v septembri.

Broskyne rodia len na jednoročnom dreve. Preto odrodené konáriky musíme po zbere úrody odrezať. Keď odrodené konáriky ostanú na strome, vyschnú, a tým sa začne vyholovanie zá-

kladných konárov broskýň. Okrem toho suché konáriky odsávajú vlahu a živiny, broskyňa začne starnúť, čo ovplyvní budúcu úrodu stromu.

Pri marhuliach si volíme taký tvar koruny, ktorý bude vyhovovať celkovej skladbe tvarov v záhrade. Po vysadení marhúľ režeme výhonky v korunke tak, aby prostredný vedúci výhonok mal výšku okolo 30 cm. Ostatné bočné kostrové výhonky (v počte 3) zrežeme tak, aby ich vedúce očka boli asi o 15 cm nižšie ako na strednom výhonku. Po vypučaní necháme predlžujúce výhonky kostrových konárov rásť voľne, bez zásahu. Bočné výhonky, ktoré by zahusťovali korunku, smerujúc do jej vnútra, odstránime alebo skrátime. V budúcom roku na jar necháme pri reze predĺženie vedúcich výhonkov. Ak sú výhonky slabé, zrežeme ich hlbšie, aby zosilneli. Bočné výhonky zrežeme vždy tak,

aby boli kratšie ako vedúce výhonky. Ak sa vyskytne vidlicové rozkonárenie, jeden výhonok z vidlice úplne odstránime alebo ho postupne skrátime. V júni môžeme všetko, čo netvorí predĺženie ramien stromu, skrátiť až o polovicu. V nasledujúcom a v treťom roku skrátime na jar za zelena vedúce výhonky asi o jednu štvrtinu, úmerne k vedúcim výhonkom. Počas vegetácie v júni odstránime zahusťujúce letorasty a ostatné bočné skrátime o polovicu.

Stredný osový výhonok necháme rásť do výšky.

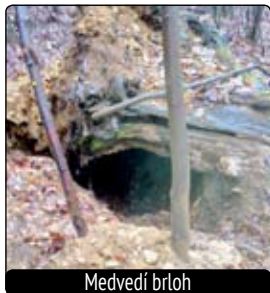
Keď už podstatne prečnieva korunu, zrežeme ho asi 1 m nad prvým rozkonárením a vytvoríme druhé poschodie koruny. Ale aj bez toho poschodia môže koruna zostať vo voľnej forme. Voľná koruna s oblúkovito ohnutými konármi môže byť aj poschodová. Lepšie znáša zaťaženie úrodou.

Základný rez robíme ako pri prvom spôsobe len v druhom alebo treťom roku na jar. Keď je už na vedúcich výhonkoch predĺžených ramien dobre narastený obrast, výhonky vôbec neskracujeme.

Spracoval: M Mazúch

Počasia a medvede

Žijem na tejto zemi už niekoľko desiatok rokov, ale na takúto zimu, aká prevláda tento rok, si veru nepamätám. Keď moja generácia vyrastala, jar bola jarou, nasledovalo krásne leto, teplá farebná jeseň a zima bola zimou so všetkým, čo k nej patrí. Veľa snehovej nádielky a teplota niekedy klesla aj pod – 25 °C. Mám to v pamäti doteraz, lebo náš otec si do kalendára každé ráno, kým odišiel do práce, zapisoval teplotu vzduchu. Posledné roky sledujeme zmeny, čo sa týka ročných období. Sneží na jar, letné teploty sa vysoko štvierajú ešte v novembri, hoci je už podľa kalendára jeseň a pomaly má začať vládnuť pani Zima. Nadpriemerne teplé počasie a nedostatok snehovej prikrývky zle pôsobi na zver. Hlavne takú, ktorá má cez zimné obdobie odpočívať

Medvedí brloh

v brlohoch. Lenže takáto zima, aká je tohto roku, narušila ich biorytmus, a tak sa medvede namiesto toho, aby spali, prechádzajú po prírode. Stretnutie s medvedmi teraz je veľmi nebezpečné, lebo sú agresívne. Pária sa koncom jari. Sú všezravce a ich jedálny lístok sa počas roka mení podľa toho, ako postupne nachádzajú stále iné zdroje potravy. Na jar sa živí výhonkami tráv a prvých rastlín, niekedy sa priživí na uhynutých zvieratách.

V lete a na jeseň je ich potrava bohatšia. Konzumujú množstvo bylín, bobule lesných plodov, bukvice a žalude, obilné zrná, plody ovocných stromov, žaby, slimáky. Prijímajú viac potravu kvôli príprave na zimný spánok. Do brlohu sa ukladajú v novembri až decembri. Zimujú na neprístupných miestach, pod vývratmi stromov, v skalných puklinách a jaskyniach. V lesoch, preplnených cestami, takéto pokojné miesta nenachádzajú a počas zimného spánku bývajú často vyrušované ľuďmi. V januári vrhne medvedica v brlohu 1 – 3, výnimočne až 4 mláďatá. Tie potom zostávajú s medvedicou 2 až 3 roky. Medvede vychádzajú z brlohu vo februári až v apríli, v závislosti od dostatku potravy, počasia a charakteru lokality.

eg

Záhradkári pozývajú

Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov v Slovenskej Lupči pozýva svojich členov na členskú schôdzu, ktorá sa bude konať **dňa 28. marca 2014, t. j. v piatok o 17.00 hod.** v Slovenskej izbe MKS.

Na členskej chôdzi prednesie odbornú prednášku lektor OV SZZ pán Kováč.

Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov organizuje v spolupráci so ZO Slovenského

zväzu protifašistických bojovníkov dňa 12. apríla 2014, t. j. v sobotu autobusový zájazd na veľtrh potreieb pre záhradkárov a včelárov do Trenčína.

Autobus odchádza v sobotu 12. apríla o 7.00 hod. ráno z autobusovej zastávky na Námestí SNP.

Poplatky sú nasledovné:

- Členovia SZZ – 3 eurá
- Ich rod. príslušníci – 4 eurá
- Ostatní – 5 eur

Za členov SZPB platí organizácia.

Záujemcovia sa môžu prihlásiť na OÚ u pani Bačovej alebo pani Oravcovej v termíne od 7. apríla do 10. apríla 2014.

Pre účely poistenia osôb je potrebné uviesť rodné číslo účastníka.

Halový turnaj prípraviek

Halová sezóna turnajov Oblastného futbalového zväzu pokračovala v prvý marcový deň turnajom prípraviek v športovej hale v Slovenskej Ľupči.

Predstavilo sa na ňom 8 družstiev rozdelených do dvoch skupín, z ktorých všetky mužstvá postúpili do vyradovacích bojov. Zápas play-off sú spravidla o prekvapeniach a pre najväčšieho favorita turnaja - Podbrezovú U10 bol hneď prvý zápas v play-off konečnou zastávkou, keď prehrali s Jasením, ktoré v skupine získalo iba jeden bod. Po-

sledný štvrtfinálový duel rozlúskol hádanku o postupujúcom penaltovom rozstrele, v ktorom bola úspešnejšia Slovenská Ľupča. Penaltová lotéria rozhodla o postupujúcom aj v prvom semifinálovom zápase. Jasenie malo možnosť vyradiť aj Podbrezovú U9, keď mali v zápase niekoľko možností vsietiť gól, no aj „tutovky“ zostali nepremenené. Pri kopoch zo značky pokutového kopu boli úspešnejší „železiari“. V zápase o bronz sa stretlo Jasenie so Slovenskou Ľupčou, ktorá nestačila v semifinále na Brusno a vo

finále to už bol zápas Tomáša Oravca, ktorý svojim geniálnym čuchom na góly (strelil obidva góly zápasu) zariadil víťazstvo Brusna. Tomáš Oravec z Brusna sa stal so šiestimi gólmi aj najlepším strelcom turnaja, Samuel Demeter z Jasenia odostal z rúk predsedu komisie mládeže Martina Majlinga trofej pre najlepšieho brankára a za najlepšieho hráča tréneri zvolili Vanesu Dunajskú z Podbrezovej U9. Ďalší mládežnícky turnaj organizuje Oblastný futbalový zväz dňa 16. 3. 2014 v Slovenskej Ľupči pre kategóriu starších žiakov.

Zápasy v skupinách:

Sl. Ľupča - Čier. Balog 0:0 (3:2 pk)
 Čierny Balog - Brusno 0:3
 Jupie BB - Sl. Ľupča 0:2
 Podbrez. U9 - Jasenie 5:0
 Podbrez. U10 - Braváčovo 3:0
 Č. Balog - Podbrez. U9 1:1
 Jupie BB - Podbr. U10 0:1
 Brusno - Jasenie 3:1
 Sl. Ľupča - Braváčovo 1:0
 Jasenie - Čier. Balog 0:0
 Braváčovo - Jupie BB 2:0
 Podbrez. U9 - Brusno 0:0
 Podbrez. U10 - Sl. Ľupča 2:0

Štvrtfinále:

Brusno - Jupie BB 1:0
 Podbrez. U10 - Jasenie 0:1
 Podbrez. U9 - Braváčovo 3:0

Sl. Ľupča - Čier. Balog 0:0 (3:2 pk)

Semifinále:

Jasenie - Podbrez. U9 0:0 (1:3 pk)
 Brusno - Sl. Ľupča 2:0

O 3.miesto:

Jasenie - Sl. Ľupča 0:1

Finále:

Podbrez. U9 - Brusno 0:2

Zdroj: Oblastný futbalový zväz, Banská Bystrica

Rozpis zápasov: OFK Slovenská Ľupča

30.03.2014	15:00	Hrochoť	-	Slovenská Ľupča	11.05.2014	16:30	Medzibrod	-	Slovenská Ľupča
06.04.2014	15:30	Slovenská Ľupča	-	Krupina	18.05.2014	17:00	Slovenská Ľupča	-	Hriňová
13.04.2014	15:30	Sásová	-	Slovenská Ľupča	25.05.2014	17:00	Slovenská Ľupča	-	Podlavice
20.04.2014	16:00	Slovenská Ľupča	-	Šalková	01.06.2014	17:00	Jakub	-	Slovenská Ľupča
27.04.2014	16:00	Dudince	-	Slovenská Ľupča	08.06.2014	17:00	Slovenská Ľupča	-	Repište
04.05.2014	16:30	Slovenská Ľupča	-	Čierny Balog	15.06.2014	17:00	Priechod	-	Slovenská Ľupča

